

ΣΚΙΟΥΡΟΣ (*Sciurus vulgaris*)

Κατηγορία

- Είναι άγριο.
- Είναι θηλαστικό.

Χαρακτηριστικά

- Το μέγεθός του ποικίλλει από το μέγεθος του ποντικού έως το μέγεθος της γάτας.
- Έχουν λεπτό σώμα, μακριά φουντωτή ουρά και το τρίχωμά του είναι πυκνό και γυαλιστερό.
- Ο σκίουρος που ζει στην πατρίδα μας, κυρίως στα δάση της Μακεδονίας και της Θράκης, έχει χρώμα βαθύ κόκκινο στη ράχη και άσπρο στην κοιλιά, ενώ το μέγεθός του δεν ξεπερνά τα 50 εκατοστά.
- Όπως όλα τα τρωκτικά, έχει δύο ζευγάρια κοπτήρες σαν σμίλες που μεγαλώνουν σε όλη του τη ζωή. Η εξωτερική τους επιφάνεια είναι καλυμμένη με σκληρό, κιτρινωπό σμάλτο και καθώς το ζώο τρίβει τα δόντια του μεταξύ τους, τα διατηρεί πολύ κοφτερά.
- Οι σκίουροι δεν έχουν κυνόδοντες και το κενό διάστημα μεταξύ των κοφτερών κοπτήρων και των προγομφίων, που λέγεται «διόστημα», επιτρέπει στο ζώο να κλείνει τις σιαγόνες πίσω από τους κοπτήρες. Αυτό σημαίνει ότι τα τρωκτικά (όπως σκίουροι και χάμστερ) μπορούν να ροκανίζουν ενώ καταπίνουν μόνο επιλεγμένα κομμάτια τροφής ή να μην καταπίνουν αχώνευτα κομμάτια τροφής.

Βιολογία

- Τρέφονται με καρπούς, σπόρους, τρυφερά βλαστάρια και φύλλα.
- Αγαπούν ιδιαίτερα τα αυγά και τα μικρά των πτηνών.
- Αποθηκεύουν τους καρπούς και τους σπόρους μέσα στις τρύπες των δένδρων για να τους τρώνε το χειμώνα.
- Από μελέτες που έχουν γίνει σε άγριους σκίουρους έχει βρεθεί ότι μόνο το 0,3% της διατροφής τους αποτελείται από σπόρους καλλιεργούμενων φυτών. Σύμφωνα με αυτές τις μελέτες, η τροφή των άγριων σκίουρων χωρίζεται σε 2 ομάδες. Η 1^η περιλαμβάνει θαμνώδη δένδρα όπως φουντουκίες, σφένδαμνους, φιλύρες, αγριοκέρασα, βατόμουρα και αγιοκλήματα. Η 2^η ομάδα περιλαμβάνει εποχιακά φυτά όπως φράουλες, μύρτιλλα, βάτους, άγριες τριανταφυλλίες, σπαθόχορτο, οξαλίδες, έμπετρο, ακόνιτο, και ευώνυμα. Αν οι τροφές αυτές σπανίζουν, τότε ο σκίουρος θα φάει καλλιεργούμενες (στάρι, κριθάρι, σίκαλη, βρώμη, καλαμπόκι, λινάρι, κεχρί, ηλιόσποροι, μήλα, αχλάδια, βερίκοκα και κεράσια).
- Γεννούν δύο φορές το χρόνο από 3-7 μικρά κάθε φορά.
- Οι σκίουροι εξημερώνονται σχετικά εύκολα.
- Οι βιολόγοι γνώριζαν εδώ και πολύ καιρό πως όταν συναντούν έναν κροταλία οι σκίουροι κουνάνε δυνατά την ουρά τους μπροστά του για να το τρομάξουν. Πράγματι το φίδι συνήθως αποχωρεί χωρίς να πειράξει τον σκίουρο. Πρόσφατα όμως ανακαλύφθηκε ότι πριν κουνήσει την ουρά του το πονηρό τρωκτικό αυξάνει το αίμα που περνάει από μέσα της. Έτσι η ουρά γίνεται θερμότερη και το φίδι που βλέπει στο υπέρυθρο φάσμα πιστεύει πως ο σκίουρος είναι μεγαλύτερος απ' ό,τι στην πραγματικότητα και συνεπώς δυσκολότερος και πιο επικίνδυνος αντίπαλος

Εξάπλωση

- Τον συναντάμε σχεδόν σε ολόκληρη την Ελλάδα.

Βιολογία

- Η μέλισσα μέχρι να ενηλικιωθεί διέρχεται από 3 στάδια: 1) το αυγό, 2) η προνύμφη και 3) η νύμφη.
- Τα γονιμοποιημένα αυγά αναπτύσσονται είτε σε εργάτριες είτε σε βασίλισσες. Τα μη γονιμοποιημένα αναπτύσσονται σε κηφήνες.
- Η διαδικασία ενηλικίωσης διαρκεί 16 ημέρες για τη βασίλισσα, 21 ημέρες για την εργάτρια και 24 ημέρες για τον κηφήνα.

Η βασίλισσα

- Έχει μακριά κοιλιά, κοντά φτερά και κοντή προβοσκίδα.
- Έχει κεντρί και μπορεί να ζήσει έως 5 χρόνια.
- Ωτοκεί κατά μέσο όρο έως 1500 αυγά την ημέρα την άνοιξη και το καλοκαίρι.
- Ετησίως ωτοκεί έως 200.000 αυγά.
- Δεν συλλέγει τροφή ούτε κάνει άλλες εργασίες.
- Την ακολουθούν μονίμως ένας αριθμός εργατριών.
- Ρυθμίζει τη λειτουργία του μελισσοσμήνους.
- Είναι το μόνο θηλυκό που ζευγαρώνει συνήθως με 8-12 κηφήνες.

Μέλισσες και επικονίαση

Όπως και τα υπόλοιπα έντομα, έτσι και οι μέλισσες συμβάλλουν αρκετά δραστικά στην επικονίαση των φυτών.

Κατά τη διάρκεια της ανθοφορίας οι μέλισσες πλάθουν την γύρη και τη μεταφέρουν στην κυψέλη προκειμένου να τραφούν. Πετώντας από άνθος σε άνθος βοηθούν έτσι στην επικονίαση.

Βοηθούν στην επικονίαση του 70% των φυτών.

Στην Ελλάδα μεταξύ των καλλιεργειών που επωφελούνται είναι:

- Ο βασιλικός
- Η ρίγανη
- Το φασκόμηλο
- Το δενδρολίβανο
- Το θυμάρι

- Ο κορίανδρος
- Το κύμινο
- Ο άνηθος

Τις τελευταίες, όμως, δεκαετίες παρατηρείται δραματική μείωση του αριθμού των κοινών και των άγριων μελισσών στην Ευρώπη.

Τα αίτια της μείωσης είναι κυρίως:

1. Η χρήση παρασιτοκτόνων και λοιπών φυτοφάρμακων
2. Εχθροί και ασθένειες μελισσών
3. Περιορισμός οικοτόπων με ανθοφόρα φυτά
4. Κλιματική αλλαγή

Πηγή: www.panoramio.com

ΑΓΡΙΟΧΟΙΡΟΣ (*Sus scrofa*)

Κατηγορία

- Είναι άγριο.
- Είναι θηλαστικό.

Χαρακτηριστικά

- Είναι ο πρόγονος του οικόσιτου γουρουνιού.
- Το μήκος του φτάνει πολλές φορές τα 180 εκ. και το ύψος του τα 100 εκ.
- Το τρίχωμα του είναι αραιό και σκληρό, γκριζοκαφέ το καλοκαίρι και γκριζομαύρο το χειμώνα.
- Κύριο χαρακτηριστικό του είναι οι κυνόδοντες που προεξέχουν από το στόμα του και οι οποίοι αποτελούν το βασικό αμυντικό και επιθετικό του όπλο.

Βιολογία

- Είναι παμφάγο ζώο και πολυγαμικό.
- Το θηλυκό γεννάει 4-10 ριγωτά γουρουνάκια.
- Είναι νυχτόβιο, διανύει μεγάλες αποστάσεις, αναπτύσσει μεγάλη ταχύτητα και, όταν δεν ενοχλείται από τον άνθρωπο, μπορεί να κυκλοφορεί το σούρουπο και την αυγή.

Απειλές

Αρκετές φορές ο πληθυσμός του είδους περιορίζεται αριθμητικά εξαιτίας του εντατικού κυνηγιού, όμως ανακάμπτει σχετικά εύκολα, χάρη στο ισχυρό αναπαραγωγικό του δυναμικό.

ΓΕΡΑΚΙΝΑ (Buteo buteo)

Κατηγορία

- Είναι άγριο.
- Είναι πτηνό.

Χαρακτηριστικά

- Αρπακτικό μεσαίου μεγέθους.
- Τα χρώματά της ποικίλουν από το άσπρο έως και το μαύρο μαζί με όλους τους ενδιάμεσους συνδυασμούς.
- Είναι χαρακτηριστικά τα κίτρινα πόδια της.
- Το μήκος του σώματός της είναι από 45-58 εκ.
- Το άνοιγμα των φτερών της από 113-140 εκ.
- Το βάρος στα αρσενικά κυμαίνεται από 620-1185 γρ. ενώ στα θηλυκά από 785-1365 γρ.

Βιολογία

- Είναι σαρκοφάγο.
- Κινείται την ημέρα.
- Ζει σε μικρά δάση με λιβάδια, θαμνότοπους και καλλιέργειες.
- Η αναπαραγωγική περίοδος ξεκινά στα μέσα Μαρτίου και ολοκληρώνεται στα μέσα Απριλίου, όπου γεννά 2-3 αυγά.

Εξάπλωση

- Απαντάται σχεδόν σε όλη την Ελλάδα.

ΠΡΑΣΙΝΗ ΣΑΥΡΑ (*Lacerta viridis*)

Κατηγορία

- Είναι άγριο.
- Είναι ερπετό.

Χαρακτηριστικά

- Είναι χαρακτηριστικό το έντονο πράσινο χρώμα της εξού και η ονομασία της.
- Το μήκος του σώματός της φτάνει τα 13 εκ.
- Η ουρά της είναι διπλάσια από το σώμα της.

Βιολογία

- Είναι σαρκοφάγο. Τρέφεται με ασπόνδυλα και μικρότερα ερπετά
- Κινείται την ημέρα.
- Ζει σε όλους τους βιότοπους ακόμη και στην αλπική ζώνη (πάνω από 2000 μ.).
- Αναπαράγεται στο τέλος της άνοιξης και γεννά 5-23 αυγά.
- Δεν είναι δηλητηριώδες.

Εξάπλωση

- Απαντάται σχεδόν σε όλη την Ελλάδα.

ΚΟΙΝΗ ΟΧΙΑ (*Vipera Ammodytes*)

Κατηγορία

- Είναι άγριο.
- Είναι ερπετό.

Χαρακτηριστικά

- Εμφανίζει ποικιλία χρωμάτων ανάλογα με τον βióτοπο, όπου διαβεί.
- Το μήκος του σώματός της φτάνει τα 90 εκ.
- Η ουρά της είναι διπλάσια από το σώμα της.

Βιολογία

- Είναι σαρκοφάγο. Τρέφεται με μικρά θηλαστικά, πουλιά, αμφίβια και σαύρες.
- Κινείται την ημέρα, αλλά και τις νύχτες με υψηλές θερμοκρασίες.
- Ζει βióτοπους που χαρακτηρίζονται από ξηρές και βραχώδεις πλαγιές με αραιή βλάστηση.
- Αναπαράγεται στο τέλος της άνοιξης και γεννά 4-20 νεογνά.
- Πέφτει σε χειμέρια νάρκη από τον Οκτώβρη-Μάρτη.
- Όταν απειληθεί σφυρίζει δυνατά και κουλουριάζεται σε στάση άμυνας.
- Επιτίθεται και δαγκώνει μόνο αν πατηθεί ή πιαστεί.
- Είναι δηλητηριώδες και το δηλητήριό της χρήζει ιατρικής περίθαλψης.

Εξάπλωση

- Απαντάται σχεδόν σε όλη την Ελλάδα.

Πηγή: selfmade photo at [Deutsche Greifenwarte \(Burg Guttenberg\)](#)

ΒΑΣΙΛΑΕΤΟΣ (*Aquila heliaca*)

Κατηγορία

- Είναι άγριο.
- Πτηνό.

Χαρακτηριστικά

- Το μήκος του μπορεί να φτάσει τα 0,92 μ.
- Το άνοιγμα των φτερών του μπορεί να φτάσει τα 2,16 μ.
- Όπως και τα υπόλοιπα αρπακτικά, έχει δυνατά πόδια με μεγάλα κυρτά νύχια τα οποία του επιτρέπουν να σκοτώνει και να μεταφέρει τα θηράματα.

Βιολογία

- Μπορεί να ζήσει έως και 56 χρόνια.
- Ζει σε ώριμα δάση και ανοιχτές περιοχές με χαμηλή κάλυψη από δενδρώδη βλάστηση σε χαμηλά υψόμετρα. Χτίζει μια μεγάλη, εμφανή φωλιά σε ψηλά απομονωμένα δέντρα.
- Μεταναστευτικό. Κατά την μεταναστευτική περίοδο καλύπτει 8000 χλμ. σε 6 εβδομάδες.
- Σαρκοφάγο. Τρέφεται με μικρά θηλαστικά, ερπετά, πτηνά και νεκρά ζώα.
- Εντοπίζει εύκολα τη λεία του καθώς διαθέτει εκπληκτική όραση. Πολλές φορές κλέβει τη λεία άλλων αρπακτικών.
- Μονογαμικό. Το θηλυκό γεννά 2-4 αυγά κατά τη διάρκεια της άνοιξης.
- Μπορεί να αναπαραχθεί μετά από 4 έτη.
- Τα αυγά επωάζονται για 43 ημέρες από το θηλυκό και από το αρσενικό.

Εξάπλωση

- Σε όλη τη Ν. Ευρώπη, από την Ελλάδα στην Ρωσία. Το νοτιότερο άκρο εξάπλωσης είναι η Κύπρος ως τη ΒΔ Ινδία, και ανατολικά μέχρι την Κεντρική Σιβηρία. Εντοπίζεται σποραδικά στην Ισπανία. Το χειμώνα μεταναστεύει στην ΒΑ Αφρική (από την Αίγυπτο στην Κένυα), την Ινδία και την ΝΑ Κίνα.
- Χρησιμοποιεί τη μεταναστευτική οδό Πελοπόννησο-Αντικύθηρα-Κρήτη.
- Ο ελάχιστος πληθυσμός που φωλιάζει στην Ελλάδα είναι 1-3 ζευγάρια.

Απειλές

- Στην Ελλάδα είναι είδος Κρισίμως Κινδυνεύον.
- Υποβάθμιση ενδιαιτημάτων. Εντατικοποίηση της γεωργίας και η βαθμιαία αντικατάσταση των παραδοσιακών αγροτικών τοπίων από μονοκαλλιέργειες και η αποξήρανση των υγροτόπων.
- Δασοπονικές επεμβάσεις στα δάση που φωλιάζει το είδος. Η εντατικοποιημένη διαχείριση των δασών συνεπάγεται τη διάνοιξη δρόμων, με συνέπεια την αύξηση της όχλησης και του κυνηγιού. Η αναδάσωση με ξενικά είδη έχει περιορίσει σημαντικά τον κυνηγότοπο του είδους.
- Κυνήγι. Αν και ο βασιλαετός προστατεύεται από τον νόμο (απόφαση 414985/1985 ΥΠΓΕ) στο παρελθόν συχνά θανατωνόταν εύκολα στις χαμηλές περιοχές που ήταν εύκολα προσβάσιμες.
- Δηλητηριασμένα δολώματα. Επειδή ευκαιριακά τρέφεται και με ψοφίμια, είναι ευάλωτος στα δηλητηριώδη δολώματα που χρησιμοποιούνται για την εξόντωση σαρκοφάγων θηλαστικών.